

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1986 - 1987 *

door

René DE HERDT en Johan VANNIEUWENHUYSE

Stadsarchief Gent

Inventarissen, bibliografieën, regestenlijsten

1. BAECK M. en B. DE LEEUW, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Het belfort 1886-1899, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1985, 308 blz.*

Ontleding van het katholieke maandblad *Het belfort*, dat uitgegeven werd door Alfons Siffer. In 1900 fuseerde het tijdschrift met *Dietsche warande*, onder de nieuwe titel *Dietsche warande en belfort*. Met inleiding en auteurs- en trefwoordenregisters.

2. BREUGELMANS J., M. DE KERPEL en C. MERCKAERT, *Inleiding tot de geschiedenis van het kloosterwezen in de Nederlanden. A.II.1.b, De orde van Prémontré. Deel 1: Bibliografie, (Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 30), Brussel, 1987, VIII + 250 blz.*

De bibliografie omvat de jaren 1950-1986 en vult het *Monasticon Praemonstratense* van N. BACKMUND (3 dln., 1949-1956) aan. In een eerste deel werden de boeken en artikelen opgenomen die de orde van Prémontré in het algemeen betreffen, een tweede deel is gewijd aan de orde in de Nederlanden. Het derde en omvangrijkste deel behandelt de afzonderlijke abdijen en kloosters. Hierbij werd onder meer de bibliografie in verband met de abdij van Drongen opgenomen (p. 162-165).

3. BUNTINX J., *Het archief van de spinessen te Gent*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 101-109.

De gemeenschap van de spinessen werd in 1678 door Joanna Scheerens te Gent gesticht. De zusters, die de lekestatus behielden, leefden

* Gebruikte afkorting: HMGOG = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudbeidkunde te Gent*.

Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme, enz. Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat onderzoekingswerk. U kan het werk van de auteurs vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel te sturen aan het Stadsarchief, Abrahamstraat 13, 9000 Gent. Het toegestuurd exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

van de opbrengst van het spinnen. Hun spinhuis stond aan de Reep. In 1699 namen de kapucinessen het gebouw over en de spinessen verhuisden naar de Oude Beestenmarkt. De kommunauteit werd onder de Franse republiek opgeheven en in 1798 uit het spinhuis verdreven. Vier jaar later was de gemeenschap reeds heropgericht. Van 1935 af namen de zusters een kloosterregel aan en stelden zich onder bescherming van de H. Jozef (Jozefienen). Thans is het moederklooster aan de Kortrijksepoortstraat gelegen en wordt aan ziekenverpleging gedaan in de Algemene Kliniek H. Familie, beter bekend als „de Briel”. Het archief werd ontdekt bij verbouwwerken in deze kliniek.

4. DE BAETS A., *Staten van goed van Melle en Gentbrugge. Deel 2 : 1759-1796*, s.l., s.d., p. 117-228.

Genealogische ontleding van de staten van goed van Melle en Gentbrugge. Staten van goed zijn boedelbeschrijvingen van roerende en onroerende goederen, die bij een overlijden aan minderjarigen toekwamen. Met indices op de familienamen en op de plaatsnamen.

5. DE HERDT R. en J. VANNIEUWENHUYSE, *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1985-1986*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 221-292.

Vervolg van de jaarlijkse bibliografie van de geschiedenis van Gent die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt.

6. DE LEEUW B. en A. DEPREZ, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Dietsche warande 1888-1899*, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum), Gent, 1987, 231 blz.

Het katholieke tijdschrift *Dietsche warande* werd in 1855 te Amsterdam gesticht. In 1886 veranderde het van nationaliteit. Paul Alberdingk Thijm, hoogleraar te Leuven, werd redakteur en de Gentenaar Alfons Siffer drukker. In 1900 vond de fusie plaats met *Het belfort*. Met inleiding en auteurs- en trefwoordenregisters.

7. DEPOORTERE W. en A. DEPREZ, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. De Vlaamsche school 1855-1901*, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum), Gent, 1987, 2 dln., 688 blz.

8. DEPREZ A. en L. TROCH, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Nederlandsch museum 1874-1894*, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1986, 238 blz.

Analyse van het in Gent verschenen Vlaams-liberale *Nederlandsch museum*, dat als ondertitel meekreeg „*Tijdschrift voor letteren, we-*

tenschappen en kunst”. Met inleiding en auteurs- en trefwoordenregisters.

9. NEYT L., *De staten van goed van de keure van Desteldonk (Evergem-Doornzele) 1670-1770*, Tielt, 1986, XV + 86 blz.

Genealogische ontleding van de staten van goed van Desteldonk en Doornzele (Evergem). Met inleiding en alfabetische klapper op de familienamen.

10. NUYTTENS M., *Inventaris van het archief van de Staten van Vlaanderen, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provincies. Rijksarchief te Gent)*, Brussel, 1986, 689 blz.

In Vlaanderen waren het de grote steden Brugge, Gent en Ieper die als „Leden” van in de middeleeuwen bij het landsbestuur betrokken waren. Hun macht werd echter zo groot, dat men er naar streefde ook andere groepen bij het beleid te betrekken. Zo werd van 1384 af het plattelandsdistrict van het Brugse Vrije bij het kollege van de Leden opgenomen en verder werden van 1597 af de klerus, van 1754 af de kleine steden en kasselrijen en van het einde van de 18de eeuw af de adel volwaardig lid van de Staten of Standen van Vlaanderen. De instelling was in hoofdzaak bevoegd op het fiskale vlak en op het gebied van openbare werken. Het archief van de Staten raakte verspreid over verschillende bewaarplaatsen; onder meer het Stadsarchief van Gent bevat heel wat bescheiden (p. 23-24). Van 1624 af werd echter begonnen met de inrichting van een centraal Statenarchief in het Gentse stadhuis. Dit laatste berust thans op het Rijksarchief te Gent en werd in de inventaris uitvoerig beschreven. De inventaris bevat ook een woord vooraf en een index van plaats- en persoonsnamen.

11. *Toerisme in Oost-Vlaanderen. Repertorium-indices 1952-1985, (Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen)*, Gent, 1986, 47 blz.

Indices op 34 jaargangen van het tijdschrift. Ze omvatten alfabetische lijsten van auteursnamen, onderwerpen, plaatsnamen, streken en overzichten van de vaste rubrieken in het tijdschrift. Achteraan volgt een lijst van de nog beschikbare nummers.

12. VERHELST J., *Inventaris van het archief van het kadaster van Oost-Vlaanderen 1806-1834, nog bewaard bij de Directie te Gent of in het Rijksarchief Gent, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief te Gent)*, Brussel, 1986, 196 blz.

De administratie van het kadaster houdt een overzichtsinventaris bij van alle grondeigendommen, lokaliseert deze zeer nauwkeurig en duidt de eigenaars ervan aan met de bedoeling de kadastrale inkomens of de huurwaarden van de individuele percelen vast te leggen. In 1834 werd de kadastrale organisatie ingevoerd, die thans nog

van toepassing is. Voor deze datum spreekt men van het oorspronkelijk of primitief kadaster, waarbij de voorbereidende opmetingen, de waardeschattingen en het in kaart brengen van afzonderlijke percelen voor het eerst uitgevoerd werden. De verschillende documenten van het primitief kadaster die van belang zijn voor de institutionele, sociale en economische geschiedenis, worden in de archiefinventaris per gemeente opgesomd. Ook voor Gent en de fusiegemeenten bleven heel wat bescheiden en kaarten bewaard. Met een ten geleide en tafels op de plaats- en persoonsnamen.

Archeologie

13. DUPAS M., *Gent, Sint-Niklaaskerk. Analyse van kalkverflagen*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 2, p. 50-52.

Beschrijving en resultaten van de chemische analyse van de acht monsters van kalklagen in het interieur van de Sint-Niklaaskerk. Geïllustreerd.

14. EVERAERT G., *Kunstig geschilderd. Een Gentse beschilderde houten balkenzoldering*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 1, p. 19-21.

In een klein diephuis, deel uitmakend van de gebouwen in restauratie op de hoek van de Vrijdagmarkt en het Groot Kanonplein werd onder de zoldervloer beschilderd spreidseel gevonden. Geïllustreerd.

15. LALEMAN M.C. en D. LIEVOIS, *De Gentse Sint-Niklaaskerk. Archeologisch onderzoek in het koor*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 2, p. 2-42.

De bijdrage vat een aantal bevindingen samen die het resultaat zijn van diverse archeologische controles in de periode van 1984-1986 en situeert ze tegenover de gegevens over de Sint-Niklaaskerk van F. DE SMIDT (vermeld in de bibliografie). De Sint-Niklaaskerk werd gesticht tussen 1038 en 1120. Op deze laatste datum werd de kerk expliciet vermeld. Op basis van opgravingen kon een romaans kerkgebouw met driebeukige kruiskerk en vieringtoren gerekonstrueerd worden. Reeds in het begin van de 13de eeuw werd gestart met de eerste gotische kerk. Deze werd sterk uitgebreid op het einde van de 14de, maar vooral in de 15de eeuw. Restanten van schilderingen door Lucas II Horenbaut rondom een 16de-eeuws sakramentshuis zijn nog bewaard gebleven. Een schilderij van Nicolaas de Liemaekere werd in 1673 in een zwartmarmeren altaar ingewerkt. Bovendien wordt de aandacht gevestigd op de talrijke grafresten en graven waaronder we deze vermelden van pastoor Adriaan Pletincx, bisschop Nicolas French, advocaat Coene, schepen Lucas de Haese, pastoor Johannes

Debbaut, pastoor Roger Nottingham, Catharina Caecilia D'Hondt, de familie Utenhove (?) en schepen Jan Meyntkem. Uit een post-middeleeuwse puin- en ophopingslaag aan de zuidzijde van het kerk-
koor werden enkele imposante skulpturen in Doornikse steen boven-
gehaald (13de-14de eeuw). Geïllustreerd : kaarten, foto's, tekeningen.
Kritisch apparaat.

16. LIEVOIS D., *Gentse pottenbakkerijen in de 17de eeuw. Afzet en voorraden*, in *Stadsarcheologie*, 10, (1986) nr. 3, p. 22-36.

In twee voorafgaande artikels werden enerzijds de ontwikkeling van de pottenbakkersnering te Gent en anderzijds enkele personalia betreffende de pottenbakkers van de 17de eeuw en hun vestigings-
plaatsen behandeld.

Doch ook de bevoorrading in grondstoffen, de aankopen van steen-
goed en faïence, de voorraden in pottenbakkerijen, de afzet vormen
aspecten die een duidelijker beeld op de pottenbakkersnering wer-
pen. Zo werd potlood geleverd door kooplieden uit Gent en Ant-
werpen, die soms ook als geldschietters optraden. Bekende namen in
dit verband zijn Lucas de Wael, Susanna Cuerlincx en Winant
Eemonts. Dankzij de boedelbeschrijving van Van der Schelden op
de Brabantdam van 1638 tot 1687 krijgt men een idee van het assorti-
ment dat de pottenverkoper kon aanbieden. In het atelier van Pieter
Stockhollem werd faïence vervaardigd. Het Gentse aardewerk werd op
vrij grote afstand uitgevoerd, met een klemtoon op Oudenaarde.
Geïllustreerd. Met kritisch apparaat.

17. RAVESCHOOT P., *Het ceramische materiaal uit de Sint-Niklaas-
kerk*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 2, p. 44-49.

Deze middeleeuwse scherven worden gedateerd van vóór de bouw
van de gotische kerk. Dit schervenmateriaal spreekt een datering
van deze bouwfase in het tweede of derde kwartaal van de 13de
eeuw niet tegen. Geïllustreerd.

18. VAN DER HAEGEN G.X., *Drongen Heilig Huizeken. Een meso-
litische en neolitische site aan de oever van de Leie*, in *Dronghine.
Jaarboek*, (1987), p. 51-74.

Sinds de opgravingen en het archeologisch verslag in *Stadsarcheologie*,
jrg. 9, (1985) nr. 1, p. 2-28, werden op het gehucht Heilig Huizeken
in Drongen nog 1825 artefakten gevonden. De auteur bespreekt deze
bijkomende oppervlaktevondsten en situeert ze in het mesoliticum
en het neoliticum. Geïllustreerd.

19. VANMOERKERKE J., *Prehistorische scherven uit de Sint-Niklaas-
kerk*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 2, p. 43.

Beschrijving van twee prehistorische scherven uit het midden-neo-
liticum. Geïllustreerd.

20. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 10, (1986) nr. 3, p. 37-49.

Meldingen van : bakstenen funderingen van huizen (Brabantdam); funderingsresten godshuis Volders (Schepenvijver ; Brabantdam); opgravingen in het Patershol (Karmelietenstraat, Rodekoningstraat, Oudburg), die uitwijzen dat er zeker vanaf de 11de eeuw bewoning was ; skulpturen in Doornikse steen (Sint-Niklaaskerk); opgravingen met vondst van roodbeschilderde waar van Franse origine uit 9de of 10de eeuw op de hoek Lange Kruisstraat-Limburgstraat ; kolommen in Doornikse kalksteen (Nederkouter - Tiebaertsteeg); dakconstructie in Rijhovesteen, alsook nieuwe gegevens betreffende het zogenaamde Arcadegebouw (Onderstraat); woning met laat-gotische schouwmantel (Sint-Lievenpoortstraat 138); houtbouwresten ; dierenbeenderen en plantenresten in de motte-ophoging van het Gravensteen ; Pingsdorfceraamiek in het loopniveau boven de muursleuf van het eerste stenen gebouw in het Gravensteen (Sint-Veerleplein); zijmuren in Doornikse kalksteen (Veldstraat 44); aardewerk (Pingsdorf), Andennescherf, afvoergreppel (Veldstraat 56); mogelijke zijmuur van de kapel voor het godshuis van Sint-Jan-ten-Dullen in „De Vos Reynaerde” (Vlasmarkt 3-5), sporen van 18de-eeuwse schilderij (Vlasmarkt 6); nieuwe gegevens over het 'Witte Huis' dat uit de 15de eeuw zou dateren (Zandberg 5-6); mesolitische en neolitische artefakten in Drongen, Heilig Huizeken ; tweeschepig huis en graanschuurtje uit de vroege ijzertijd, twee aarden wegen, een burgerlijke nederzetting en een uitgebreid grafveld uit Romeinse tijd (1ste-3de eeuw), rurale bewoning uit de 11de-12de eeuw op het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem ; artefakten uit ijzertijd en neolithicum op het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem ; zilveren muntstuk uit de periode van Filips II te Merelbeke (Koningin Fabiolapark). Geïllustreerd.

21. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 11, (1987) nr. 1, p. 26-32.

Meldingen van : konstruktieresten van de stenen huizen *De Regenbogbe*, *In de Maan* en *Gulden Scilt* in de Belfortstraat ; steenhouwersmerk op een schoorsteen in het Stadhuis ; gebouw in Doornikse kalksteen (Huis aan de Waterkant) in Hoefslagstraatje 1 ; kelder in Doornikse kalksteen (Hoogpoort 32); keldermuren in Doornikse kalksteen (Koestraat 22); steekproeven tegen de achterbouw van het Ryhovesteen (Onderstraat 22); kelder in Doornikse kalksteen (Schepenhuisstraat - Onderstraat); polychrome tegel met tinglazuur (Sint-Baafsplein); doorsnede doorheen het bodemarchief van de O.L.V. Sint-Pieterskerk (Sint-Pietersplein); bouw- en verbouwwerken (1612-1614 en 1732-1736) aan de refter van de Sint-Pietersabdij ; faïencetegels in *Het Salon* (Sint-Pietersnieuwstraat 194); zeven kuilen van antropogene oorsprong in de Waterstraat te Sint-Amandsberg. Geïllustreerd.

Middeleeuwen

22. BOONE M., *Particularisme gantois, centralisme bourguignon et diplomatie française. Documents inédits autour d'un conflit entre Philippe le Hardi, duc de Bourgogne, et Gand en 1401*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, CLII, (1986) afl. 1-4, p. 49-113.

In mei 1400 werd de Gentse burger en soldaat Lievin Verpeerenzone door de soeverein-baljuw van Vlaanderen Jacob van Lichtervelde zonder echte vorm van proces terechtgesteld. De stad Gent betwistte het kordate optreden van de soeverein-baljuw en verbande deze met twee medestanders voor vijftig jaar uit het graafschap Vlaanderen. Aldus kwam het tot een open konflikt tussen de stad en hertog Filips de Stoute, die de verdediging van zijn ambtenaren opnam tegen het stedelijk partikularisme in. De zaak werd afgesloten door Jacob van Lichtervelde op bedevaart te sturen naar het Heilig Land.

Door de beschikbare bronnen uit te geven rekonstrueert de auteur niet alleen de langdurige onderhandelingen in het konflikt tussen de stad Gent en de hertog, maar ook de motieven van beide partijen en de aangewende taktieken om het uiteindelijk gelijk te behalen.

23. DANNEEL M., *Quelques aspects du service domestique féminin à Gand d'après les registres et les manuels échevinaux des Parchons (2ème moitié du XVème siècle)*, in PREVENIER W., R. VAN UYTVEN en E. VAN CAUWENBERGHE, (eds.), *Sociale structuren en topografie van armoede en rijkdom in de 14e en 15e eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek*, (*Studia Historica Gandensia* 267), Gent, 1986, p. 51-72.

Op basis van de jaarregisters en de handboeken van de Gentse schepenen van gedele worden de werkomstandigheden van de dienstmeiden in de tweede helft van de 15de eeuw geschetst. Hierbij zijn twee groepen te onderscheiden: meiden, die veelal van jongsaf in dienst van een meester traden en vrouwen die tijdelijk de thuisverpleging van zieken op zich namen.

24. DUMON M., *The registers of the magistrates of Ghent and Antwerp, a source of social and economic history (ca. 1490-1507)*, in PREVENIER W., R. VAN UYTVEN en E. VAN CAUWENBERGHE, (eds.), *Sociale structuren en topografie van armoede en rijkdom in de 14e en 15e eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek*, (*Studia Historica Gandensia* 267), Gent, 1986, p. 89-97.

Zowel in Antwerpen als in Gent zijn de jaarregisters van de schepenkolleges van uitzonderlijk belang voor de sociaal-ekonomische geschiedenis. De auteur wijst op verschillende historische onderwerpen waarbij deze bronnen kunnen gebruikt worden.

25. FERNANDEZ P., *Het verschijnsel kindermoord in de Nederlanden (XIVde-XVde eeuw)*, in PREVENIER W., R. VAN UYTVEN en E. VAN CAUWENBERGHE, (eds.), *Sociale structuren en topografie van armoede en rijkdom in de 14e en 15e eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek*, (*Studia Historica Gandensia* 267), Gent, 1986, p. 111-133.

In het kader van de belangstelling voor de geschiedenis van het kind, wordt het — in de middeleeuwen beperkte — verschijnsel van de kindermoord besproken. Beschreven zijn: de omstandigheden waar- bij deze misdaden geschieden, de daders en hun motieven, de slachtoffers en de repressie.

26. JOHNSTONE H., (ed.), *Annales Gandenses. Annals of Ghent, (Oxford medieval texts)*, Oxford, 1985², XXIX + 105 blz.

Een anonieme Gentse franciscaan schreef gedurende de jaren 1308-1310 een eigentijds relaas neer. Het behandelt jaar na jaar de gebeurtenissen in Vlaanderen tussen 1297 en 1310. Het werkje is dan ook zeer belangrijk voor de kennis omtrent het konflikt tussen het graafschap Vlaanderen en de Franse kroon in die periode. Met index van persoons- en plaatsnamen en kaart.

27. MAES M., *Kledij als teken van marginaliteit in de late middeleeuwen*, in PREVENIER W., R. VAN UYTVEN en E. VAN CAUWENBERGHE, (eds.), *Sociale structuren en topografie van armoede en rijkdom in de 14e en 15e eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek*, (*Studia Historica Gandensia* 267), Gent, 1986, p. 135-156.

Ook in de middeleeuwse samenleving werden bepaalde minderheids- groepen niet getolereerd. Om een duidelijk onderscheid te maken met de rest van de gemeenschap, dienden deze groepen een speciale kledij of kenteken te dragen. Onder deze bepaling vielen joden en ketteren, prostituees, overspeligen en veroordeelden, leprozen, bedelaars en armen.

28. SCHOUPS I., *Un mode de traitement des registres échevinaux gantois, fin XVe siècle*, in PREVENIER W., R. VAN UYTVEN en E. VAN CAUWENBERGHE, (eds.), *Sociale structuren en topografie van armoede en rijkdom in de 14e en 15e eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek*, (*Studia Historica Gandensia* 267), Gent, 1986, p. 7-11.

In het artikel wordt een mogelijkheid voorgesteld om de jaarregisters van de Gentse schepenen van de keure en van gedele met de computer te bewerken.

Moderne Tijden

29. AUGUSTYN B., *Zestiende-eeuwse polderkaarten: spiegel der eigentijdse landmeetkundige verworvenheden of uiting van traditionalisme? Het voorbeeld van de kaarten van het oostelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen geschilderd door de Gentenaar François Horenbault naar aanleiding van de stormvloed van 1570*, in VAN DER HAEGEN H., F. DAELEMANS en E. VAN ERMEN, (eds.), *Oude kaarten en plattegronden. Bronnen voor de historische geografie van de Zuidelijke Nederlanden (16de-18de eeuw)*, (*Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 31*), Brussel, 1986, p. 75-104.

Na de Allerheiligenvloed van 1570 schilderde de Gentenaar François Horenbault in 1571 en 1575 twee kaarten van oostelijk Zeeuws-Vlaanderen. De vergelijking van deze kaarten met een opmetingsrapport uit 1575 van hetzelfde gebied door de landmeters Pieter de Bucq, Jan Symoenssen en Dierick Henricxssen, laat de auteur toe de technische kennis van de 16de-eeuwse landmeters en kartografen te beschrijven. Met illustraties en tekstuitgave van het voormelde landmetersrapport.

30. BUNTINX J., *De invoering van de Gregoriaanse kalender te Gent*, in LIEVENS R., E. VAN MINGROOT en W. VERBEKE, (red.), *Pascua Mediaevalia. Studies voor prof. dr. J.M. De Smet*, (*Mediaevalia Lovaniensia. Series I. Studia nr. 10*), Leuven, 1983, p. 661-670.

Paus Gregorius XIII verving met de bulle *Inter Gravissimas* (1582) de Juliaanse door de Gregoriaanse kalender. Hierbij moesten tien dagen overgeslagen worden. In de Nederlanden werd deze regeling bij plakkaat van 10 december 1582 ingevoerd. Men zou de overstap van 14 naar 25 december maken. In Gent werd het voorschrift verschillend opgevolgd. In de Raad van Vlaanderen gebeurde de overstap van 16 naar 27 december 1582, in de stedelijke administratie van 18 naar 29 december en aan het leenhof van de kasselrij van de Oudburg van 20 naar 31 december. Het artikel verscheen ook als nr. 156 in de reeks *Historica Lovaniensia*.

31. CAPITEYN A., *Een Vlaming ondeckte Afrika. Pieter Fardé. Feiten, fraude en fictie*, Leuven, 1986, 200 blz.

De Gentse franciscaan Pieter Fardé (1651-1691) werd in 1686 op de Middellandse Zee gevangen genomen door piraten en als slaaf verkocht. Zijn meester bracht hem tot in Agades, de belangrijkste stad van de Toearegs in het zuiden van de Sahara. Nadat men vanuit Gent een losgeld had betaald, slaagde hij er na vijf jaar in via Hamburg opnieuw de stad te bereiken. Gedurende zijn verblijf in Afrika zou Fardé brieven geschreven hebben, waarvan er in 1720 — jaren na zijn dood dus — twaalf gepubliceerd werden. De eerste en de laatste brief van deze uitgave lijken wel authentiek, de overige

berusten waarschijnlijk op fantasie. Het volledige brievenboekje sluit dan ook eerder aan bij de 17de eeuwse devotieliteratuur dan bij de werkelijkheid. Met illustraties.

32. DHONDT L., *De „andere omwenteling” van 1790: de plattelandsopstand in Zuid-Vlaanderen en de Gentse Collatiebeweging*, in LORETTE J., P. LEFEVRE en P. DE GRUYSE, (eds.), *Handelingen van het colloquium over de Brabantse Omwenteling 13-14 oktober 1983*, (Centrum voor Militaire Geschiedenis. Bijdragen 18), Brussel, 1984, p. 167-184.

Beschrijving van twee opstanden uit 1790 tegen de patriotten. Eind mei 1790 ontstond op het Zuidvlaamse platteland een oproer ten gunste van keizer Jozef II en de Derde Stand. Door een snelle reactie konden de patriotten de orde herstellen. In Gent kwam het in datzelfde jaar tot ongeregelheden in verband met de vernieuwing van de stadsmagistraat door de Collatie of Stads gemeente. Met bijlagen en Franse samenvatting.

33. ELEWAUT G., *Herberg en overheid. Politionele en fiskale aspecten van het overheidsoptreden betreffende herbergen in de Zuidelijke Nederlanden en in het bijzonder te Gent, 17de-18de eeuw*, in HMGOG, XL, (1986), p. 111-158.

Aan de hand van verordeningen uitgaande van het landsbestuur en de Gentse magistraat wordt de relatie tussen de drankhuizen en de overheid in de 17de en 18de eeuw geanalyseerd. De kerk veroordeelde het herbergbezoek, de centrale overheid had vooral aandacht voor de politionele aspecten, terwijl het stadsbestuur dat aksijnzen op het drankverbruik hief het tolerantst was. Naar het einde van de 18de eeuw toe begon ook de stad Gent op te treden tegen het hoge drankverbruik en het groot aantal herbergen. Geïllustreerd, met bijlagen en een Engelse en Franse samenvatting.

34. KIN M., *Ruimtelijke stratificatie van arm en rijk te Gent: een doorsnede in 1741 en ca. 1777/84*, in DE BELDER J., W. PREVENIER en C. VANDENBROEKE, (eds.), *Sociale mobiliteit en sociale structuren in Vlaanderen en Brabant van de late middeleeuwen tot de 20e eeuw*, (*Studia Historica Gandensia* 257), Gent, 1983, p. 129-148.

Steunend op de armenrollen die per parochie opgesteld werden om de wekelijkse steun aan de behoeftigen te kunnen verrichten en op de bedelaarslijsten, tracht de auteur tot een topografische indeling van de welvaart in het 18de eeuwse Gent te komen. Tussen 1741 en 1777/84 kon verder een duidelijke verarming in de stad gekonstateerd worden. Omtrent dit laatste fenomeen zie ook ID., *Economische transformaties en verarming te Gent in de achttiende eeuw*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, VIII, (1982), p. 34-53. Met kaarten en tabellen.

35. LENDERS P., *De ambtenaar en zijn statuut op het einde van het Ancien Régime. Toestanden en ontwikkelingen in Vlaanderen en bijzonder te Gent*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 67, (1984), p. 63-107 en 113-195.

Vóór 1750 werden de ambtenaren overal als officiehouders beschouwd. Dit had implicaties op hun titulatuur, aanwervingswijze, activiteit en vergoeding. Hun eigenlijk statuut werd volgens plaatselijke gewoonten geregeld. Na 1750 begon een hervorming van het personeelsbeleid, het eerst onder invloed van burggraaf Vilain XIII in de Staten van Vlaanderen en nadien bij de lokale besturen. Ze leidde tot grotere professionalisering en technische onderlegdheid bij de ambtenaren. Met Franse samenvatting.

36. MORTIER M., *Het wereldbeeld van de Gentse almanakken, 17e en 18e eeuw*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, X, (1984), p. 267-290.

Hierbij werden de volksalmanakken bestudeerd die in de middenlaag van de bevolking een ruime verspreiding kenden.

37. ROETS A.M., *Vrouwen en criminaliteit: Gent in de achttiende eeuw*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 95, (1982) nr. 3, p. 363-378.

De kriminaliteit bij vrouwen week sterk af van de mannelijke misdadigheid. Tijdens de 18de eeuw daalde het aantal vermogensdelikten bij vrouwen, terwijl het bij mannen toenam. Seksuele misdrijven daarentegen namen bij vrouwen toe en bij mannen af. Het aantal vermogensdelikten vermeerderde bij beide groepen. Voor de bewegingen van de vrouwelijke kriminaliteit werden verklaringen gezocht in de sociale en economische situatie van de vrouw tijdens die periode.

38. SOETAERT P., *De Bergen van Barmhartigheid in de Spaanse, de Oostenrijkse en de Franse Nederlanden (1618-1795)*, (*Gemeentekrediet. Historische uitgaven*, in -8°. Nr. 67, Brussel, 1986, 350 blz.

Exhaustieve studie over de Bergen van Barmhartigheid in de Zuidelijke Nederlanden. De Gentse Berg werd op 29 november 1622 geopend en bleef actief tot in 1930. Men kon er tegen het inbrengen van een pand geld ontlenen. Bij het pandlossen werd een zekere intrest verrekend. Naast dit systeem was er ook een „gratiskas” in de Gentse Berg, waar voor armen gratis panden beleend werden. Met illustraties, bijlagen, register en een Franse samenvatting.

39. VAN DEN ABEELE R., *De bevolking van Sint-Denijs-Westrem in 1703*, in *Jaarboek van de Heemkring Scheldeveld*, XII, (1983), p. 105-117.

Van de parochie Sint-Denijs-Westrem bleef een *status animarum* be-

waard, die opgesteld werd door pastoor Joannes Ghyselinckx in 1703. Deze wordt in het artikel besproken en integraal uitgegeven. Een *status animarum* is een lijst van de gezinnen binnen een parochie met allerlei kerkelijke gegevens over de gezinsleden.

40. WIND T., *Intochten tijdens de opstand tegen Filips II (1577-1582). Muzikale praal, propaganda en symboliek*, in *Spiegel Historiae*, 22, (1987) nr. 4, p. 160-164.

Tijdens het verzet tegen Filips II onderhandelden de Staten-Generaal herhaaldelijk met buitenlandse vorsten, teneinde hen te overtuigen als soeverein in de Nederlanden op te treden. Eens de onderhandelingen afgerond, werd de nieuwe soeverein plechtig ingehaald in de belangrijkste steden. Tijdens deze feestelijkheden loofden de organisatoren met muziek, teksten en „tableaux vivants” de vorst en maakten duidelijk wat van hem verwacht werd. In het kort worden onder meer de Gentse intochten van Willem van Oranje (1577) en van Frans van Anjou (1582) besproken. Met illustraties.

Hedendaagse Tijd

41. BALTHAZAR H., *De omwenteling van 1830 te Gent*, in *Akten van het colloquium over de Belgische krijgsgeschiedenis (1830-1980)*, Brussel 26-28 maart 1980, (Centrum voor Militaire Geschiedenis. Bijdragen 16), Brussel, 1981, p. 75-103.

Schets van de politiek-militaire gebeurtenissen te Gent in 1830-1831. Met illustraties.

Deze gebeurtenissen worden ook in een ruimer kader geschetst in SMITS A., *1830. Scheuring in de Nederlanden, (Standen en landen LXXXIII)*, Heule, 1983, 2 dln., 432 + 509 blz.

42. BITTLESTONE M., *De Gentse universiteit gedurende de Eerste Wereldoorlog*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, XLII, (1983) nr. 1, p. 1-18 en nr. 2, p. 65-82.

43. CEULEERS J. en M. SCHAEVERS, *Waar ligt België? Buitenlandse schrijvers op zoek*, Leuven, 1986, 199 blz.

De bundel bevat een verzameling van verhalen opgemaakt door buitenlandse schrijvers op bezoek in België tijdens de 19de en de 20ste eeuw. Verhalen over Gent werden opgenomen van de Engelse Victoriaanse schrijver W.M. Thackeray (p. 29-38) en van de Italiaanse dichter G. Ungaretti (p. 143-147).

44. COPPEJANS-DESMEDT H., *Gent in de eerste helft van de negentiende eeuw. Evolutie naar een „moderne” grootstad*, in *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 101, (1986) nr. 4, p. 581-600.

In de eerste helft van de 19de eeuw kende Gent een ware industriële omwenteling, waardoor het een belangrijk textielcentrum werd. Deze omwenteling veroorzaakte tal van veranderingen in het stadsbeeld. Uit die periode dateert onder meer het ontstaan van de zeehaven. Ook op kultureel en intellectueel gebied was het een tijd van belangrijke innovaties. Meest in het oog springend misschien was de oprichting van de Rijksuniversiteit. Gent kreeg tijdens die halve eeuw de allures van een metropool. Met illustraties.

45. COPPENS C., *Het Tribunal civil du département de l'Escaut en de rechtbank van eerste aanleg te Gent. Een bijdrage tot de studie van de burgerlijke rechtspraak in de periode 1796-1830*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XIV, (1983) nr. 1-2, p. 1-51.

Na de annexatie van de Zuidelijke Nederlanden door Frankrijk in 1796 onderging de rechtspraak grondige wijzigingen. De juridische organisatie en de procedure werden vernieuwd en uniform gemaakt. De introductie van de *Code Civil* in 1804 stelde een einde aan de rechtspraak volgens de regels van het oud regime en de rechters kregen een betere opleiding. Het Hollands Regime vernederlandste de rechtspraak, maar behield grotendeels de vernieuwingen. In het artikel wordt onderzocht hoe de Gentse rechters al deze veranderingen verwerkt hebben.

46. CORNELIS B., *Le Bien Public : vaandeldrager van het ultramontanisme 1853-1878*, in LAMBERTS E., (red.), *De kruistocht tegen het liberalisme*, (KADOC), Leuven, 1984, p. 110-135.

De krant werd gesticht in 1853 door een groep jonge Gentse katholieken met de actieve steun van bisschop Delebecque. Het opzet was de invloed van de kerk op het maatschappelijk leven te vergroten en het liberalisme te bestrijden. Geïllustreerd, met Franse en Engelse samenvatting.

47. DE BACKER-DE VLEESCHAUWER L., *75 jaar „lyceum” Gent*, Gent, 1983, 40 blz.

Met financiële steun van een aantal Gentse families werd in 1907 het middelbaar onderwijs voor meisjes in Gent georganiseerd. De eerste schoollokalen waren gelegen aan de Poeljemarkt, in het voormalige Bureel van Weldadigheid. In 1909 vond de verhuis plaats naar de Nieuwenbosstraat en na de Tweede Wereldoorlog naar de Kortrijksesteenweg. Op 1 januari 1922 werd het meisjesatheneum overgenomen door de stad Gent en van 1 januari 1947 af door de staat. Geïllustreerd.

48. DE CLERCK K. *Rector Bouckaert had toch gelijk*, (*Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 20*), Gent, 1985, 107 blz.

Rektor J.J. Bouckaert verzette zich in de jaren 1964-65 tegen de wet van de regering-Lefèvre op de „universitaire expansie”, waarbij de universiteiten geregionaliseerd werden. Een keuze uit de documenten betreffende de aktie van de Gentse rektor worden in het boekje chronologisch gepubliceerd.

49. DE GROOTE S., *De watervoorziening in Gent vanaf het midden van de 19de eeuw tot in het begin van de 20ste eeuw*, in *Het openbaar initiatief van de gemeenten in België 1795-1940. Handelingen. Volume I, (Gemeentekrediet. Historische Uitgaven, in -8°. Nr. 71)*, Brussel, 1986, p. 209-222.

Het waterbedelingsnet werd te Gent niet door het stadsbestuur opgericht maar door de „Compagnie Générale des Eaux de Gand”, een privé-maatschappij. Na het faillissement van deze maatschappij (1884) nam de stad zelf de exploitatie van het net in handen.

50. D'HOKER M., M. FLABA, W. HELLINCKX en I. MORTELMANS, *Het kind in de inrichting. 150 jaar residentiële zorg voor kinderen met psychosociale problemen. Catalogus, (K.U.L. Faculteit der Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Afdelingen Historische Pedagogiek en Orthopedagogiek)*, Leuven, 1986, 106 blz.

Kinderen met psychosociale problemen kunnen wegens gedragsmoeilijkheden of milieuomstandigheden niet in hun natuurlijk gezin blijven en moeten opgevangen worden in speciale instellingen. De tentoonstellingskatalogoog geeft een overzicht van de geschiedenis van de opvoeding in deze gestichten. Heel wat besproken stukken zijn van Gentse oorsprong. Geïllustreerd.

51. GAUS H. en G. VANSCHOENBEEK, (eds.), *Pol de Witte. Alles is omgekeerd. Hoe de werklieden leefden (1848-1918)*, Leuven, 1986, 310 blz.

Pol de Witte (1848-1929) was een Gents kleermaker die een belangrijke rol speelde in de ontluikende socialistische beweging en onder meer de auteur was van *Geschiedenis van Vooruit sedert 1870* (1898). Dit laatste boek werd geschreven na een ruzie met Edward Anseele. De memoires of „herinneringen”, die eindigen in december 1924, beschrijven een authentiek arbeidersleven uit de 19de eeuw en tonen een halve eeuw geschiedenis vanuit de belevingswereld van een gewone man.

52. *150 jaar ingenieursopleiding aan de Rijksuniversiteit Gent (1835-1985)*, (R.U.G. Faculteit van de Toegepaste Wetenschappen), Gent, 1986, 368 blz.

Geïllustreerd.

53. *150 jaar Sint-Barbaracollege Gent 1833-1983*, Gent, 1984, 168 blz.

Gedenkboek samengesteld naar aanleiding van het 150-jarig bestaan van het kollege. Het bevat, naast vele herinneringen aan het vroegere kollegeleven, een schoolhistoriek van L. BROUWERS (p. 31-43) en artikels over het kollege en de Vlaamse zaak van L. DE GRAUWE (p. 79-83) en over de jezuïeten en de politiek in de 19de eeuw van F. VAN DEN KERKHOVE (p. 101-107). Geïllustreerd.

54. JASPERS L. en C. STEVENS, *Arbeid en tewerkstelling in Oost-Vlaanderen op het einde van het Ancien Régime. Een socio-professionele en demografische analyse*, (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nr. 23), Gent, 1985, 176 blz.

Op 19 oktober 1795 werd een eerste algemene bevolkingstelling in onze gebieden afgekondigd. Voor de provincie Oost-Vlaanderen bleef de dokumentatie van deze telling doorgaans goed bewaard. Ze wordt in de studie aangewend om de sociaal-ekonomische structuren in Oost-Vlaanderen op het einde van de 18de eeuw te rekonstrueren en dit op het vlak van de demografie en de tewerkstelling. Voor de stad Gent zelf ontbreekt de dokumentatie van de telling, maar de nodige gegevens werden teruggevonden bij de Burgerlijke Stand en de Bevolkingsdienst. Met foto, tabellen, figuren en bijlagen.

55. *Jubileumboek. 175 jaar Nieuwen-Bosch 1810-1985*, Gent, 1985, 186 blz.

Historiek van het Nieuwen-boschinstituut te Gent met impressies uit het schoolleven tot 1985. Afzonderlijke hoofdstukken werden gewijd aan de geschiedenis van de oude abdij van Nieuwenbos, aan de kunst en de architectuur binnen het instituut, aan de opeenvolgende eigenaars van het kompleks vanaf de Franse tijd en aan de heilige Julie Billiart, stichteres van de zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Namen. Geïllustreerd en met een ten geleide van P. SCHAILLEE.

56. LANGENDRIES E., *De „Vlaamsche Hoogeschool” te Gent (1916-1918)*, (Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 19), Gent, 1984-1985, 2 dln., 852 blz.

Bronnenpublikatie in verband met de vernederlandsing van de Gentse universiteit tijdens de Eerste Wereldoorlog. Met register van persoonsnamen.

57. LAPORTE W., *75 jaar lichamelijke opvoeding aan de R.U.G.*, (Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 17), Gent, 1984, 100 blz.

Geïllustreerd.

58. *L'occupation en France et en Belgique 1940-1944. Tome I*, in *Revue du Nord*, (Buiten reeks, nr. 2), (1987), 498 blz.
Handelingen van een colloquium ingericht door de universiteit van Rijsel op 26, 27 en 28 april 1985. Vooral interessant voor Gent zijn : MEYERS W.C.M., *Les autorités communales belges au début de l'occupation (1940-1941)* (p. 195-218) en MARTIN D., *Les universités belges pendant la Deuxième Guerre Mondiale* (p. 315-336). Met illustraties.
59. POELMAN R., *Oostakker in de 20e eeuw*, (s.l.), 1981, 264 blz.
Geïllustreerde kroniek van de recentste geschiedenis van Oostakker tot aan de fusie met Gent (1 januari 1977).
60. TAGHON P., *Gent, mei 1940*, Gent, 1986, 287 blz.
Op basis van origineel archiefonderzoek en ooggetuigeverslagen wordt een schets gebracht van de militaire bezetting van Gent door Duitse legereenheden in de meidagen van 1940. De resultaten van dit onderzoek waren wel al eerder in verkorte vorm te lezen in de catalogus *Gent in de oorlogsjaren 1940-1945* (1985). Het boek zelf brengt nu zeer gedetailleerd de gebeurtenissen naar voor en analyseert de activiteiten van alle betrokken partijen : de Duitse aanvallers, het Belgisch leger en de achtergebleven Gentse schepenen. Het werd rijkelijk geïllustreerd en bevat een voorwoord van J. NEUGART en R.G. REMY, een verantwoording, een nawoord en diverse bijlagen.
61. VAN ACKER A., *Slavische studenten aan de R.U.G. (1855-1914). Een evocatie*, (*Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 18*), Gent, 1984, 97 blz.
62. VANACKER D., *De verfransing te Gent*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, XLVI, (1987) nr. 1, p. 1-16.
Aan de hand van volkstellingen — de eerste werd in België gehouden in 1846 — wordt nagegaan hoe de Franse taalgroep te Gent geëvolueerd is. In 1846 was de sterkte van de Franse taalgroep nauwelijks 5,1 %, in 1920 bereikte die sterkte een hoogtepunt met 14,4 % om dan tegen 1947 te dalen tot 9,6 % en 5 % in 1985. Wanneer Gent in 1885 bekend stond als een „broeïnest van verfransing” was dit gegeven eerder van kwalitatieve dan van kwantitatieve aard. Eerst na de Tweede Wereldoorlog kwam er een einde aan de heerschappij van de frankofone bourgeoisie te Gent.
63. VANACKER D., *De Vlaamsche Post*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, XLV, (1986) nr. 1, p. 1-15.
Gegevens over het activistisch dagblad *De Vlaamsche Post* (1915-1916), ontstaan te Gent op initiatief van enkele radikale flaminganten, doch eerst mogelijk door Duitse faciliteiten en financiële steun.

64. VANACKER D., *Een politieke begrafenis*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, XLV, (1986) nr. 4, p. 241-243.

Het aktivisme is een belangrijke spoorslag geweest voor de radikaliserings van het Vlaams-nationalisme. Dit wordt aangetoond met het verhaal van de gebeurtenissen rond de begrafenis van Hippoliet Meert te Gent op 24 november 1924.

65. VANACKER D., *Vlaamse verzet tegen de Vlaamse Post*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, XLIII, (1984) nr. 3, p. 142-166.

De Vlaamse Post was een Gentse activistische krant, die van februari 1915 af verscheen. De meeste flaminganten stonden afwijzend tegenover de krant en het aktivisme in het algemeen. Van eind 1915 af wijzigde deze houding ten gevolge van de Duitse Flamenpolitiek en de vervlaamsing van de Gentse universiteit.

66. VAN BRUWAENE C., *Kranke-zinnigenzorg te Gent, Sint-Niklaas, Kortrijk en Geel (1795-1880)*, in *Het openbaar initiatief van de gemeenten in België 1795-1940. Handelingen. Volume I, (Gemeentekrediet. Historische uitgaven in -8°. Nr. 71)*, Brussel, 1986, p. 449-460.

Korte schets van de krankzinnigenverpleging tijdens de 19de eeuw in de vier voormelde steden en het gemeentelijk beleid dienaangaande. De Gentse toestand wordt beschreven op p. 452-454. Dezelfde thematiek wordt ook behandeld in VAN WAESBERGHE W., *Het Belgische krankzinnigenbeleid in de XIXde eeuw*, in *Annalen van de Belgische Vereniging voor de Geschiedenis van de Hospitelen en de Volksgezondheid*, XXII, (1984), p. 69-96.

67. VAN DAMME D., *Universiteit en volksoontwikkeling. Het „Hooger onderwijs voor het volk” aan de Gentse universiteit (1892-1914)*, (*Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 14*), Gent, 1983, 166 blz.

Tijdens de laatste jaren van de 19de eeuw ontstond in burgerlijke milieus de idee dat de arbeidersklasse niet door strijd, maar door een geleidelijke intellectuele en kulturele ontwikkeling tot ontvoogding kon komen. In het verlengde van die opvatting ontstond het „Hooger onderwijs voor het volk” aan de Gentse universiteit. Met bijlagen.

68. VAN DEN BOSSCHE J., *Het kloosterke van liefde. 75 jaar verpleegkunde*, Gent, 1984, 73 blz.

Historiek van het klooster van de zusters van liefde, de Sint-Vincetiuskliniek en de bijhorende verpleegschool, ondergebracht in de oude abdij Terhagen aan de Molenaarsstraat. Met illustraties.

69. VELDEMAN M., *François Laurent en het schoolsparen in het Belgisch volksonderwijs in de tweede helft van de negentiende eeuw*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 179-215.

François Laurent (Luxemburg, 1810 - Gent, 1887) studeerde rechten aan de universiteiten van Leuven en Luik en werd in 1835 tot professor benoemd aan de Rijksuniversiteit te Gent. In 1863 kwam hij als liberaal in de Gentse gemeenteraad. Omwille van zijn interesse voor de arbeidersklasse en zijn anti-Vlaamse houding kreeg hij al vlug ruzie met zijn liberale kollega's. Bij de volgende verkiezingen werd hij dan ook van de lijst geweerd. Laurent zette zich vooral in voor het onderwijs, dat in zijn optiek de arbeiders vooruitziend moest maken en hen moest wapenen om zich materieel en moreel te verheffen. In dit kader moet ook zijn actie gezien worden voor het schoolsparen, dat in 1866 voor het eerst in de Gentse gemeentescholen werd ingevoerd.

70. VELLE K., *De hospitaalarchieven, een mogelijke bron voor het doodsoorzaken- en morbiditeitsonderzoek m.b.t. de eerste helft van de 19de eeuw. Een steekproef in het archief van het Bijlokehospitaal te Gent*, in DAELEMANS F., (ed.), *Bronnen en methoden van de historische demografie voor 1850, (Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 24)*, Brussel, 1984, p. 273-289.

De auteur peilt naar de mogelijkheden om met de inschrijvings- en overlijdensboeken van het Bijlokehospitaal de doodsoorzaken, de herkomst van de patiënten en de ziektepatronen in Gent te achterhalen.

71. VERMEULEN A.M., *De woning als criterium van de sociale doorsnede. Gent omstreeks 1834*, in DE BELDER J., W. PREVENIER en C. VANDENBROEKE, (eds.), *Sociale mobiliteit en sociale structuren in Vlaanderen en Brabant van de late middeleeuwen tot de 20e eeuw, (Studia Historica Gandensia 257)*, Gent, 1983, p. 149-165.

Door de woonomstandigheden van individuen na te trekken in de kadastrale dokumenten en de bevolkingsregisters, kon de auteur de sociale bevolkingsgroepen in Gent aflijnen en analyseren. Met bijlagen.

72. *25 jaar Stedelijke Instituten voor Paramedisch Onderwijs*, Gent, 1984, 120 blz.

Gedenkboek ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het stedelijk Hoger en het Stedelijk Sekundair Instituut voor Paramedische Beroepen. Met woord vooraf van P. VAN EECKHAUT en illustraties.

73. *Vijftig jaar Nederlandstalig diergeneeskundig onderwijs aan de R.U.G., (Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G. Nr. 15)*, Gent, 1984, 260 blz.

Met illustraties.

Kerkgeschiedenis, kloosters

74. BAETENS, J., *Minderbroederskloosters in de Zuidelijke Nederlanden. Kloosterlexicon. 27, Gent, in Franciscana, 39, (1984) afl. 2-3, p. 97-124.*

Historiek van het Gentse minderbroedersklooster dat ca. 1225 op Poortakker gesticht werd en kort daarop naar de omgeving van de Ketelpoort verhuisde. In 1796 werd de kloostergemeenschap ontbonden. Sinds 1840 verblijven de minderbroeders opnieuw in de stad en betrekken er het voormalig urbanistenklooster aan de Oude Houtlei. Met een overzicht van de beschikbare bronnen en literatuur en een lijst van de Gentse gardianen en vicarissen.

75. DE GRAUWE J., *De kartuis Koningsdal en Drongen, in Dronghine. Jaarboek, (1986), p. 2-26.*

Met steun van graaf Lodewijk van Nevers geschiedde op Rooigem in 1328 de stichting van de kartuis Koningsdal. In 1566 en 1578 werden de kloostergebouwen vernield en na de herovering van Gent door Alexander Farnese (1584) besloten de monniken zich op Meerhem te vestigen. Het kartuizerklooster bezat onder meer heel wat goederen in Drongen. De auteur brengt een lijst van documenten die verband houden met dit Drongense goederenbezit. Met illustraties en bijlagen.

76. HUYGHEBAERT N., *La translation de Sainte Amelberge à Gand, in Analecta Bollandiana, 100, (1982), p. 443-458.*

Studie betreffende de *translatio* van de Heilige Amelberga. Het lichaam werd tussen 863 en 879 van Temse naar Gent overgebracht.

77. VAN DEN ABEELE F., *De oude abdij van Drongen 1837 tot 1987, in Dronghine. Jaarboek, (1987), p. 76-125.*

Kroniek van 150 jaar jezuïetenaanwezigheid in de oude norbertijnenabdij van Drongen. Met illustraties en verschillende bijlagen.

78. WEEMAES R., *Visitatieverslagen van Karel Maes, bisschop van Gent. Diarium mei-juni 1611, (Koninklijke Commissie voor Geschiedenis), Brussel, 1987, LI + 289 blz.*

Tekstuitgave van een dagboek van de vierde Gentse bisschop, Carolus Maes. Het dagboek brengt een relaas van de visitaties of bis-

schoppelijke bezoeken aan de lokale religieuze instellingen, uitgevoerd in de maanden mei en juni 1611. Inhoudelijk beschrijft het de materiële en pastorale toestanden van 69 parochies en een tiental vrouwenkloosters in het bisdom. In het Gentse bezocht bisschop Maes de parochies Oostakker en Sint-Kruis-Winkel. Met inleiding, glossarium, personen- en plaatsnamenregister en illustraties.

Industriële archeologie, scriptophilie

79. BOERJAN G., *Zeventig jaar Anglo-Belgian Company-dieselmotoren te Gent. Beknopte samenvatting van de ABC-bedrijfsgeschiedenis uit de beginjaren*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 5, (1987) nr. 1, p. 41-56.

De Anglo-Belgian Company werd in 1912 opgericht als de opvolger van de Société Anonyme des Anciens Ateliers de Construction Onghena.

Oorspronkelijk bouwde men motoren van het type semi-diesel naar de licentie in handen van de werkhuizen Carels. Vooral in de twintiger jaren nam het bedrijf een hoge vlucht en bouwde een eigen motor met hoge kompressiedruk. In de vijftiger jaren stond het bedrijf mee in voor de ontwikkeling van een volledig in België gefabriceerde diesellokomotief. Eind februari 1960 hield de Anglo-Belgian Company op te bestaan in haar oude vorm.

80. DE HERDT R., *Gent op weg naar de eerste industriële revolutie*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 5, (1987) nr. 3-4, p. 6-34.

Het artikel peilt naar de industriële wortels van de Arteveldestad. Vanzelfsprekend wordt daarbij het accent gelegd op de textielnijverheid. Op die manier wordt een overzicht gegeven van het ontstaan, de bloei en het verval van de middeleeuwse lakennijverheid, wordt bekeken welke economische activiteiten in de moderne tijden te Gent werden beoefend om uit te monden bij de industriële revolutie. De rechtstreekse voorbereiding hiervan vindt men in de fusteinweverijen en katoendrukkerijen.

De industrialisatie kwam te Gent eerst tot volle ontwikkeling na de invoer van machines uit Engeland, waarbij Lieven Bauwens een niet te onderschatten rol speelde. De mechanisering zette zich het eerst door in de katoennijverheid. Wolnijverheid, vlasindustrie en andere sectoren volgden. Rijk geïllustreerd. Met zeer bondige bibliografie.

81. DE MEYER P., F. COUSSENS, P. RYCKAERT en A. RYCKAERT, *Overzicht van het rollend materieel van de T.E.G.-E.T.G. en de M.I.V.G. van 1895 tot beden*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële cultuur*, 5, (1987) nr. 1, p. 29-39.

Het artikel heeft tot doel een overzicht te geven van het rollend materieel inzonderheid tramvoertuigen en autobussen, van de T.E.G. - E.T.G. (Tramways Electriques de Gand - Electriche Tramwegen van Gent) met het oog op het inrichten van een afzonderlijke afdeling „openbaar vervoer” in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel. Rijk geïllustreerd.

82. DE VOS P.H., *Ontstaan van de centrale Langerbrugge*, in *Gentse vereniging voor Scriptophilie*, 5, (1986) nr. 2, p. 4-6.

Op 4 juli 1911 kwam de n.v. Centrales Electriques des Flandres tot stand, vooral met de bedoeling de Gentse randgemeenten en de industriezone langs het kanaal Gent-Terneuzen van elektriciteit te voorzien. In 1914 startte de vennootschap met een produktiecentrale te Langerbrugge. Geïllustreerd.

83. HERTELEER W., *20 jaar „Toleries gantoises”*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 61-62.

Korte historiek van het bedrijf uit Drongen, dat uitrustingsgoederen in roestvrij staal produceert.

84. MAASSEN H.A.J., *Een groot-Nederlands ondernemer in het Koninkrijk der Nederlanden. De Gentse handelaar en meekrappionier J.A. Verplancke*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 5, (1987) nr. 2, p. 15-24.

Zeker sinds 1799 was J.A. Verplancke actief als katoenverver, -drukker en -handelaar. Zijn belangrijkste activiteiten lagen echter op het gebied van de meekraphandel en -industrie. Over het verkrijgen van deze rode kleurstof, gewonnen uit de wortels van de medeplant publiceerde hij in 1830 de *Beschrijving der werkdadige landbouwkunst van de Meekrap*. Geïllustreerd.

85. *Tentoonstelling Kunst-licht. Schoolmuseum M. Thiery, (Katholieke Industriële Hogeschool Oost-Vlaanderen)*, Gent, 1986, geen paginering.

Tentoonstellingskatalogus over het gebruik van kunstmatig licht gedurende de periode 1880 tot heden. Drie opeenvolgende technieken werden hierbij aangewend: het gasgloeilicht, het elektrisch gloeilicht en de luminescentielichtbronnen.

86. VAN DE WIELE J., *Een museum voor het MIAT*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek in Industriële Cultuur*, 5, (1987) nr. 3-4, p. 27-42.

Het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel verrichtte de afgelopen tien jaar baanbrekend werk, doch beschikt nog steeds niet over een eigenlijk museumgebouw. Naast het museumdepot dat wel-

licht nog in 1988 gedeeltelijk in gebruik zal genomen worden in de voormalige katoenfabriek Desmet-Guequier, wordt de beschikbaarheid van een permanente tentoonstellingsruimte een dringende noodzaak. Geïllustreerd.

87. VAN WESEMAEL M., *Iets over voeten en ellen*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 5, (1987) nr. 2, p. 43-54.

Dit artikel over het meten in duimen, voeten en ellen in het Gentse (18de en 19de eeuw) gaat uit van een aantal vouwmeters (duimstokken) bewaard in het Bijlokemuseum te Gent. Geïllustreerd.

Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

88. BAILLIEUL B. en P. RAVESCHOT, *Geeft het Secretet zijn geheimen prijs?*, in *Stadsarcheologie*, 8, (1984) nr. 1, p. 37-51.

Bijdrage over het uitzicht van het Secretet van het Belfort, nadat graafwerken werden uitgevoerd door de Technische Dienst Gebouwen. Het Secretet was de plaats waar men in zware koffers de stedelijke privileges en kostbare documenten bewaarde. Geïllustreerd.

89. BAUTERS P., *Eeuwen onder wind en wolven. Windmolens in Oost-Vlaanderen*, (Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen), Gent, 1985, 484 blz.

Uitvoerig historisch en technisch overzicht van de Oostvlaamse windmolens met een inventaris van alle molens in de provincie. Voor Gent worden beschreven: de bovenkruier te Zwijnaarde, de molenresten in Moleneinde en in de Nokerstraat te Desteldonk en in Drongen (Hoosmolen). Met voorwoord van E. DE CUYPER, lijst van molen-terminen en registers. Geïllustreerd.

90. BERTELOOT R., M.C. LALEMAN en G. VAN DOORNE, (red.), *Het Toreken te Gent*, (Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie), Gent, 1984, 98 blz.

Brochure samengesteld naar aanleiding van de restauratie van het Toreken op de Vrijdagmarkt te Gent. De gebundelde artikels behandelen de historische en archeologische aspecten van het gebouw. Met illustraties, een Franse samenvatting en een ten geleide van J. MONSAERT.

91. *Beschermde monumenten, stadsgezichten en dorpsgezichten* in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 40, (1986), p. 125-280.

In 1986 werden in de provincie Oost-Vlaanderen 53 monumenten

beschermd. Hiervan bevinden zich er zeven te Gent, nl. de voormalige Vismijn ; de winkelwoning (met interieurs) Korte Munt 3 ; het hotel Van Goethem, Ingelandgat 4 ; het voormalige hotel Vanden Meersche, huidig moederhuis van de zusters der Kindsheid Jesu, Nederpolder 1 ; de Koninklijke Nederlandse Schouwburg ; het kasteel De Campagne, Gijzelstraat 12 (Drongen).

Anderzijds werden ook drie dorps- en stadsgezichten beschermd, nl. de oorspronkelijke gesloten binnenplaatsen en de binnenplaats bij de oostvleugel van het voormalig klooster van Deinze ; de geplaveide binnenplaats en de binnenplaats aan de dienstvleugel van het voormalige hotel Vanden Meersche, Nederpolder 1 ; de dorpskom te Sint-Denijs-Westrem. Telkens met korte bespreking. Geïllustreerd.

92. BOMBAY J., *De Campagne te Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 8-19.

Beschrijving van de gebouwen en het park „de Campagne”, eertijds buitengoed voor de novicen-jezuïeten uit de oude abdij te Drongen en sinds de fusie stadseigendom. Geïllustreerd.

93. *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. 4 na-nd. Stad Gent, (Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg)*, Gent, 1976-1982, 5 dln., LIII + 677, LXXVIII + 647, LXXVIII + 642, LXXXVII + 445, LX + 537 blz.

Snelinventaris van het bouwkundig erfgoed van de stad Gent en de fusiegemeenten, met illustraties en fotoinventaris.

94. CASSIMAN P., *Baarlemolen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 63-76.

Beschrijving van de verdwenen molen van Baarle (Drongen) en de opeenvolgende molenaarsfamilies. Met illustraties.

95. DAEM M., *Het Sint-Elisabethbegijnhof te Sint-Amandsberg*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 2, p. 2-6 ; nr. 3-4, p. 3-7 en nr. 5, p. 3-6.

Historische en kunsthistorische beschrijving van de begijnengemeenschap te Sint-Amandsberg. Het neogotische gebouwencomplex werd gefinancierd door Engelbertus August van Arenberg en opgetrokken naar de plannen van de architecten Jean-Baptiste Béthune en Arthur Verhaegen. In 1874 namen ongeveer 400 begijntjes uit het afgeschafte Gentse Groot Begijnhof hier hun intrek. Aandacht wordt verder ook besteed aan de huidige bewoners en de functies van de gebouwen en aan de toekomstmogelijkheden voor het Sint-Elisabethbegijnhof. Geïllustreerd.

96. DECAVELE J., (ed.), *Franse franje naar Gentse maat. De burgerbouwkunst te Gent in de 18de eeuw, (Stadsbestuur van Gent. Dienst voor Culturele Zaken)*, Gent, 1984, 175 blz.

Kataloog van een tentoonstelling gewijd aan het burgerlijk bouwkundig erfgoed van de stad uit de 18de eeuw. Alle voorname gevels en interieurs uit die tijd worden afzonderlijk besproken. Met illustraties.

97. *De Galerij Campo-Santo te Mariakerke*, in *Marka*, 72-73, (1984), p. 5-12.

Na de opheffing van de konfessionele begraafplaatsen lieten vele Gentse katholieken zich in Mariakerke begraven. Eén der zijden van deze begraafplaats is afgesloten door een gaanderij, die twintig grafkelders omvat op naam van het bisdom, van diverse kloosterorden en private families.

98. DELARUE R., *De kuip van Gent, (C.A.O. Sint-Lucas Gent)*, Gent, 1985, XIX + 143 blz.

Naar aanleiding van een ideeënwedstrijd in verband met de kuip van Gent voor architecten werd deze knelpunten- en doelstellingsnota opgesteld. Ze moet de deelnemers aan de wedstrijd toelaten op een snelle wijze kennis te nemen met de basisproblematiek in verband met het Gentse stadscentrum. Geïllustreerd.

99. DUBOIS M., *Een woonmachine te Gent in 1931. Architect Gaston Eysselinck*, in *De woonstede door de eeuwen heen*, 63, (1984) nr. 3, p. 22-27.

Bespreking van de woning van de modernistische architect Eysselinck op de hoek van de Vaderlandstraat en de Fleurusstraat te Gent. Geïllustreerd.

100. DUTHOY J.J., *Quelques édifices neo-classiques en Belgique d'après l'album Goetghebuer*, in *Revue du Nord*, LXVIII, (1986) nr. 271, p. 867-868.

De Gentse architect Pierre Jacques Goetghebuer (1788-1866) publiceerde in 1827 het album *Choix des monumens, édifices et maisons les plus remarquables du royaume des Pays-Bas*. Het boek bevat gravures van thans verdwenen neoklassieke gebouwen, die het werk zijn van Franse architecten of plaatselijke architecten, die de Franse bouwtrant propageerden.

101. EVERAERT G., G. VAN DOORNE en L. VERTONGEN, *Gent, steenrijk, (Ronde tafel. Gent 68)*, Gent, 1985, 99 blz.

Bundel in verband met de Gentse architectuur. Volgende onderwerpen worden behandeld: verdwenen stadsgezichten in Gent, onoor-

deelkundige gevelverbouwingen en bepleisteringen tijdens de 19de eeuw en geslaagde restauraties van gevels en interieurs. Geïllustreerd.

102. FREDERICQ-LILAR M., *L'hotel d'Hane-Steenhuysse à Gand*, in MORTIER R. en H. HASQUIN, (eds.), *Etudes sur le XVIIIe siècle. IX, (U.L.B. Groupe d'Etude du XVIIIe siècle)*, Brussel, 1982, p. 49-92.

Beschrijving van het exterieur en het interieur van het 18de eeuwse hotel, vooral aan de hand van het familiearchief d'Hane-Steenhuysse. Met illustraties.

103. *Het Rabot. Historiek en beschrijving van het Rabot te Gent*, in *G.O.V. Heraut*, 21, (1986) nr. 4, p. 9-15.

Met illustraties.

104. JANS C. en M. FREDERICQ-LILAR, *Gentse kunstschaten III. Het hotel Falligan*, Gent, 1984, 71 blz.

Met illustraties.

105. JOOS B. en M.C. LALEMAN. *Op en om de Gentse restauratiewerken. De infirmerie en de brouwerij van het Caermersklooster in het Patersbol*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 33, (1984) nr. 2, p. 49-59.

De infirmerie (1658-1661) en de brouwerij (2de helft van de 18de eeuw) van het voormalig klooster van de geschoeide karmelieten aan de Trommelstraat werden door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen gerestaureerd. Met illustraties.

106. SOUCHAL F., *De quelques influences dans l'architecture des Pays-Bas méridionaux à la fin du XVIIIe siècle*, in *Revue du Nord*, LXVIII, (1986) nr. 271, p. 869-875.

De zuidnederlandse architecten haalden op het einde van de 18de en in het begin van de 19de eeuw hun inspiratie hoofdzakelijk bij Franse voorbeelden, die ze vrij interpreteerden. Aan de hand van het album *Choix des monumens* (1827) van de Gentse architect Pierre Jacques Goetghebuer bespreekt de auteur het Walckiershuis te Laken en het hotel de Meulenaere te Gent. Geïllustreerd.

107. STROOBANTS A., *Le fer forgé dans l'architecture à Gand, Bruges et Anvers à la fin du Moyen Age*, in CHAPELOT O. en P. BENOIT, *Pierre et métal dans le bâtiment au Moyen Age*, Parijs, 1985, p. 273-291.

Studie over de toepassing van smeedijzer in de architectuur van de belangrijkste zuidnederlandse steden tijdens de middeleeuwen. Men gebruikte smeedijzer bij de verankering en ondersteuning van ge-

bouwen en bij het vervaardigen van hekkonstrukties, van sloten en van kruisen en andere voorwerpen die bovenop de bouwwerken werden aangebracht. Met illustraties.

Kunst, cultuur

108. DE BAETS J., *De gewijde teksten van het Lam Gods retabel*, Malmdegem, (1985), 88 blz.

Op het Lam Gods-retabel komen verschillende teksten voor met religieuze inhoud. Ze worden in het boekje heruitgegeven en besproken.

109. DE BUCK R., *Het beroepstoneel te Gent tussen 1944 en 1965*, Gent, 1986, 53 blz.

In 1945 werd het bestaande K.N.S.-gezelschap in Gent ontbonden. Het Antwerps gezelschap verzorgde van dan af de optredens in de stad. In 1965 ontstond er opnieuw een eigen beroepsgezelschap in Gent onder de benaming Nederlands Toneel Gent en onder de directie van Dré Poppe. Voor de verdere historiek van het N.T.G., zie *Lustrumboek Nederlands Toneel Gent*, waarvan deel 4 over de jaren 1980-1985 verscheen in 1986.

110. DE HERDT R., *Educatieve museumwerking in geleidelijke opgang*, in *Museumleven. Jaarboek*, (1986), p. 20-34.

Een rondblik naar de edukatieve werking in de Vlaamse musea, met bijzondere aandacht voor de edukatieve activiteiten in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent.

111. *De Schelde in de schilderkunst van midden 19de tot midden 20ste eeuw*, (Stadsbestuur van Sint-Niklaas. Stedelijk Museum Sint-Niklaas), Sint-Niklaas, 1986, 142 blz.

Op deze tentoonstelling, die van 2 maart tot 17 mei 1986 plaats vond, werden ook Gentse Scheldezichten en werken van Gentse meesters getoond. Met illustraties.

112. DE VOS J., *Het toneelleven te Gent 1984-1985*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 39, (1985), p. 76-84.

113. DHANENS E., *Het Monforte-retabel van Hugo van der Goes*, in *Academiae Analecta. Klasse der Schone Kunsten*, 46, (1985) nr. 1, p. 1-23.

Het retabel, dat genoemd werd naar de plaats van herkomst in Noord-Spanje, bevindt zich thans in de Staatliche Museen te Berlijn. De auteur schrijft het toe aan Hugo vander Goes, die het ca. 1470 te

Gent zou vervaardigd hebben in opdracht van kanselier Willem Hugonet. Met illustraties en Engelse samenvatting.

114. DHANENS E., *Het raadselachtig schilderij van Ince Hall*, in *Academiae Analecta. Klasse der Schone Kunsten*, 46, (1985) nr. 1, p. 25-60.

Het schilderij, dat dateert uit het begin van de 16de eeuw, zou vervaardigd zijn als herinnering aan de te Gent in 1477 terechtgestelde en in het karmelietenklooster begraven kanselier Willem Hugonet. Met illustraties en Engelse samenvatting.

115. EECKHOUT P., *Un tableau de Philippe de Champaigne retrouvé: La translation des reliques de Saint Arnould*, in *Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis*, LIV, (1985), p. 5-16.

Het schilderij wordt toegeschreven aan Philippe de Champaigne en stelt de *translatio* van Sint-Arnoldus voor. Het hing eertijds in het gildehuis van de brouwersambachtsgilde te Gent en werd thans in de kunsthandel teruggevonden. Met bespreking van het schilderij, illustraties en een Engelse samenvatting.

116. ERNE B.H. en L.M. VAN DIS (†), *De Gentse spelen van 1539*, 's Gravenhage, 1982, 2 dln., 647 blz.

In 1539 vond in Gent een rederijkersfeest plaats. De toneelteksten van de negentien deelnemende retorikakamers werden in het boek uitgegeven en van commentaar voorzien.

117. FREDERICQ-LILAR M., *Les toiles en façon de tapisserie de l'Hotel de Coninck à Gand*, in MORTIER R. en H. HASQUIN, (eds.), *Etudes sur le XVIIIe siècle. X*, (U.L.B. Groupe d'Etude du XVIIIe siècle), Brussel, 1983, p. 87-91.

De besproken wandschilderingen op doek in het hotel de Coninck (thans Museum voor sierkunst) worden toegeschreven aan Petrus Ledoux (1730-1807). Het artikel werd geïllustreerd.

Voor een herdruk en bijhorende vertaling zie: *De woonstede door de eeuwen heen*, 68, (1985) nr. 4, p. 58-69.

118. *Gent: kultureel en wetenschappelijk verwend. Fnac verkennt*, Gent, 1986, 127 blz.

De bundel brengt een synthese van het kultureel en wetenschappelijk leven in de stad. Overzichtsartikels werden opgenomen betreffende literatuur, geneeskunde, teater, filosofie, lichte en klassieke muziek, fotografie, stadsrenovatie, film, biotechnologie, beeldende kunst en spitstechnologie. Geïllustreerd.

119. MARTENS M.P.J., *Enkele middeleeuwse muurschilderingen te Gent. II, Gegevens op basis van dokumenten*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 47-76.

Nadat in een vorige studie in de *HMGOG* (1985) de Gentse muurschilderingen behandeld werden waarvan enkel kopieën bewaard bleven, bespreekt de auteur thans de schilderingen die bekend zijn door dokumenten. Het betreft muurschilderingen in de Heilig Kerstkerk, de Schipperskapel, de verdwenen Schepenhuisen en het Stadhuis, het Belfort, het Prinsenhof en de Refuge van de bisschop van Kamerijk. Met in bijlage een uitgave van de dokumenten, een kataloog van de besproken kunstwerken en een Engelse samenvatting.

120. *Ook dit gebeurde in Oost-Vlaanderen*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 40, (1986), p. 315-323.

Met aandacht voor de hiernavolgende Gentse kultuurmanifestaties en tentoonstellingen die in 1986 plaats vonden : 5de Internationaal Gitaarweekend ; Chambres d'Amis - Initiatief 1986 - Initiatief d'Amis - Antichambre ; Frans Masereel ; Juweelkunst in België van gotiek tot heden ; Textilia. Kostuums en accessoires uit eigen bezit ; Rendez-vous met Magere Hein. Doods- en rouwgebruiken in de 19de eeuw ; Kermis, het spiegelpaleis van het volk ; Industriële archeologie in België ; Wat een leven binnen die muren! Gent 1100-1350.

121. VAN BELLE R., *Schepen op grafzerken*, in *Ons Heem*, 37, (1983) nr. 3, p. 76-86.

Beschrijving van de verschillende oude sloopstypes aan de hand van voorstellingen die bewaard bleven op grafzerken. De grafzerken van een onbekend schipper en van Jan vanden Poele - Joanna Maersscalc uit de Sint-Baafsabdij te Gent worden onder andere besproken. Met illustraties.

122. VANDER STRAETEN M., *Frans Masereel en zijn houtsnijwerk*, in *G.O.V. Heralut*, 21, (1986) nr. 4, p. 20-26 en nr. 5, p. 27-42.

Geïllustreerd.

123. VAN ELSLANDER A., *Cyriel Buysse te Gent gevierd*, in *Mededelingen van het Cyriel Buysse genootschap*, I, (1985), p. 89-100.

Buysse werd in 1911 en in 1929 bij zijn zeventigste verjaardag in Gent gevierd.

124. VLERICK W., *Les trois dames de Gand*, in *G.O.V. Heralut*, 21, (1986) nr. 2, 14 blz.

Nota's betreffende een schilderij uit het Louvre te Parijs, dat toegeschreven wordt aan J.L. David en de echtgenote en twee dochters

van de Kortrijkse schepen A.L.J. Morel de Tangry voorstelt. Met illustraties.

Heemkunde, volkskunde

125. BAUWENS G., *Terugblik op Zelzate*, Nieuwkerken-Waas, 1985, 96 blz.

Fotoboek over Zelzate en het kanaal Gent-Terneuzen in de 19de en 20ste eeuw. Met voorwoord van L. DANSCHUTTER.

126. BOMBAY J., *Een verdwenen Drongense vereniging. De Leievrienden*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 26-32.

Historiek van de Drongense handbooggilde, die in 1930 gesticht werd. Met illustraties.

127. BOMBAY J., *Gemeentenamen worden straatnamen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 46-53.

Bespreking van vier straatnamen gevormd met de deelgemeentenaam Drongen. Met illustraties.

128. BOMBAY J., *Gemeentenamen worden straatnamen II*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1987), p. 6-16.

Verklaring van zes straatnamen gevormd met de verdwenen gemeentenaam Baarle. Geïllustreerd.

129. BOMBAY J., *Zelfs Napoleon stond machteloos tegenover Jozef-Bernard Schelstraete of een Drongenaar sterft voor zijn geloof*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 27-37.

Na het ontslag van bisschop de Broglie door Napoleon en de benoeming van bisschop dela Brue, weigerden de Gentse seminaristen deze laatste te erkennen. Ze werden als uitgetreden beschouwd en kwamen derhalve in aanmerking voor militaire dienst. Daarop gaf Napoleon het bevel hen onder te brengen in een strafbataljon en hen naar Wesel (Duitsland) te zenden. Onder de Gentse seminaristen bevonden zich onder meer de te Wichelen geboren Josephus Lauwaert die van 1831 af pastoor zou worden in Drongen en de van Drongen afkomstige Jozef Bernard Schelstraete, die op 19 september 1813 te Wesel van ontbering stierf.

130. CAPITEYN A. en W. STEEGHERS, *Rekeningen van het Dampoortkerkhof te Gent 1797-1806*, (*Stad Gent. Inventarissen en indices gepubliceerd door het Stadsarchief*), Gent, 1981, 51 blz.

De twee bewaard gebleven rekeningen zijn interessant voor de familielkunde. Ze kunnen immers gesitueerd worden in de overgangs-

periode van het oud naar het nieuw regime, een hindernis waar vele familievorsers het juiste spoor verliezen. Daar er ook een jodenkerkhof bij het Dampoortkerkhof hoorde, zijn vele joodse namen opgenomen. Met index van plaatsnamen.

131. DE GROOTE H., *60 jaar Socialistische Beweging Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1987), p. 31-37.

Tekst van een toespraak gehouden op 3 mei 1986. De toespraak bevat een historisch overzicht van 60 jaar socialistische actie in Drongen. Zie ook GOOSSENS D., *ACW-Drongen 60 jaar*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1987), p. 2-5.

132. DELBAERE E., *Sint-Denijs-Westrem in beeld. Deel 6, Maaltebrugge*, (s.l.), 1983, 35 blz.

Achtereenvolgens worden behandeld: de naam, oorsprong en geschiedenis van Maaltebrugge, de kapel Het Putje en de neogotische kunsteliërs in de wijk. Met illustraties.

Het boekje sluit aan bij een reeks, waarin reeds eerder verschenen zijn: het gemeenteplein (1979), het vliegveld (1980), dorpsgezichten (1980), de kerk (1981) en het klooster (1981).

133. DE SMET P., *Oproer in het weeshuis*, Antwerpen-Weesp, 1985, 188 blz.

Roman die het dagelijks leven in het vooroorlogse Gentse weeshuis schetst.

134. DE VOS A., *Het goed ter Beke te Waarschoot*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 37, (1986), p. 140-173.

Het goed ter Beke, ook ten Walle genoemd, is één van de oudste landbouwexploitaties in Waarschoot. Van in het begin van de 14de eeuw was het Gentse Wenemaershospitaal er de eigenaar van. Met de Franse bezetting kwam het goed in het bezit van de Gentse Burgerlijke Godshuizen (thans O.C.M.W.). Er wordt een overzicht gegeven van de opeenvolgende pachters, de pachtcontracten en -prijzen, de eigenlijke exploitatie en het uitzicht van de hoevegebouwen. Met illustratie en bijlagen.

135. DE WULF G., *Gentse bouwaanvragen 1700-1930 met de genealogische familiegeschiedenis*, (V.V.F.-Afdeling Gent), Gent, 1986, 25 blz.

Voorstelling van de imposante reeks bewaard gebleven oude en moderne bouwaanvragen van Gent en hun betekenis voor de genealoog. Geïllustreerd.

136. DE ZUTTER J., *'t Scoenste juweel dat de stede heeft. De Gentse haven van de middeleeuwen tot 1900*, in POULAIN N., (red.), *De*

Leiefeesten 1986, (Festival van Vlaanderen), Gent, 1986, p. 9-17.

Katalogus van een beperkte tentoonstelling, die het eeuwenlange streven naar een volwaardige zeeverbinding en de intense havenbedrijvigheid te Gent behandelt. Met illustraties.

137. FORTIE L. en G. BOERJAN, *Twintig jaar Heemkundige Kring „Marka’ te Mariakerke*, Mariakerke, 1984, 30 blz.

Historisch overzicht van 20 jaar werking in de heemkundige kring. Met voorwoord van R. RUYS en illustraties.

138. GYSSELING M., *De naam Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 54-56.

Etymologische verklaring van de deelgemeentenaam Drongen.

139. HESSELINCK H.G., *De geschiedenis der spoorwegen Gent-Terneuzen en Mechelen-Terneuzen 1865-1948*, Kloosterzande, 1983, 240 blz.

Beschrijving van de bouw en exploitatie van twee internationale spoorwegmaatschappijen.

140. HUYGHEBAERT J., *Rym-const-minnaeren te Oostakker in 1782*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 3-4, p. 9-11.

Uit een Oostakkers toneelprogramma van 1782 werden twee acrostichons en een naamlijst van acteurs afgedrukt. R. POELMAN tracht in hetzelfde nummer van het tijdschrift de acteurs te identificeren (p. 11-16).

141. HUYS P., *Drongenaars overleden in de Gentse Bijloke (ca. 1625-1780)*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 43-45.

142. HUYS P., *Een garderouter van zijne Beierse hoogheid*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1987), p. 49-50.

De parochieregisters van Drongen vermelden in 1697 Franciscus Lybaert. Hij stierf op de Varendrieskouter als burgerslachtoffer tijdens de Negenjarige Oorlog tussen Frankrijk en Spanje.

143. HUYS P., *175 jaar geleden : Sint-Gerolf, terug van even weggeweest*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 57-66.

Reproductie van een brochure, die werd uitgegeven naar aanleiding van de feestelijkheden in 1811 bij de terugkeer van de relikwie van de H. Gerolf in de Dronghense parochiekerk. De relikwie was door Adrianus de Coninck, prelaat van de abdij van Dronghen, meegenomen op zijn vlucht in 1794 naar Duitsland.

144. HUYS P., *Molenarchivalia Baarle*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 45.

145. HUYS P., *Voer voor genealogen. II*, in *Vlaamse Stam*, 22, (1986) nr. 11, p. 500-501.

Aanvulling bij een vorige lijst in *Vlaamse Stam* van Deinzenaars en Petegemnaars overleden in het Bijlokehospitaal te Gent.

146. K.S.A. *Heilig Hart Sint-Amandsberg in het goud*, (s.l.), 1985, 143 blz.

Geïllustreerd gedenkboek uitgegeven naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de K.S.A.-groep in Sint-Amandsberg.

147. *Lood-, zinkbewerkers en schaliedekkers te Gent en Oost-Vlaanderen. 50 jaar beroepsvereniging 1936-1986*, Gent, 1986, 87 blz.

Deze herdenkingsbrochure van de Verenigde Patroons lood- en zinkbewerkers en schaliedekkers van Gent en Oost-Vlaanderen bevat verscheidene historische bijdragen: *Hygiëne in historisch perspectief, een verhaal* door L. DE WULF; *Het bouwbedrijf en de geschiedenis van het loodgietersambacht te Gent tot aan de Franse revolutie (1789)* door B. BAILLIEUL en *Van noklood tot beerput, loodgieters en loodgieterij in de 19de eeuw (1789-1914) te Gent* door A. ELOY. Met feestgroet van gouverneur H. BALTHAZAR, inleiding van N. DE PUE en ledenlijst van de beroepsvereniging. Geïllustreerd.

148. MAES D., *Langs Drongense wegen kwam men ook de bende van Hoe en Verstuylt tegen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1987), p. 17-20.

Raymond van Hoe en de gebroeders Edmond en Renaat Verstuylt pleegden met hun bende verschillende inbraken en moordaanslagen in het Gentse gedurende de jaren 1918-1920. Met illustraties.

149. STEEGHERS W., *Drongen. Overleden personen te Gent*, Gent, 1987, z.p.

150. STEEGHERS W., *Genealogische gegevens uit „Wegwijzers der stad Gent” (1826-1868)*, Gent, 1987, 28 blz.

151. STEEGHERS W., *Overleden personen in het Bijlokehospitaal te Gent uit Eeklo, Wondelgem, Mariakerke*, Gent, 1987, 12 blz.

152. STEEGHERS W., *Personen geboren in Engeland, Lotharingen, Ierland, Italië en Schotland en overleden in het Bijlokehospitaal te Gent 1625-1799*, Gent, 1987, 4 dln., 7 + 8 + 6 + 5 blz.

153. STEEGHERS W., *Personen uit Brussel en overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1625-1652)*, in *Vlaamse Stam*, 23, (1987) nr. 3-4, p. 157.

154. STEEGHERS W., *Personen uit de streek van de Oost-Oudburg en overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1651-1799)*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 1, p. 13-16.
Vervolg op de lijst verschenen in hetzelfde tijdschrift, jg. 12, (1984), p. 15-16. Met illustratie.
155. STEEGHERS W., *Personen uit Noord-Frankrijk voorkomend in de overlijdensregisters te Gent, in Vlaamse Stam*, 22, (1986) nr. 12, p. 548-550.
Personen uit Noord-Frankrijk komen voor in de Gentse overlijdensboeken van de parochies Sint-Michiels-Noord, Sint-Michiels-Zuid, Sint-Niklaas en van het Militair Hospitaal.
156. STEEGHERS W., *Personen uit Vinderhoutte overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1651-1799)*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 37, (1986), p. 252-253.
Met illustraties. Ook afzonderlijk gepubliceerd door de V.V.F.-Afdeling Gent, (Gent, 1987).
157. STEEGHERS W., *Personen uit Westvlaamse gemeenten voorkomend in het overlijdensregister van de augustijnen te Gent (1757-1796)*, Gent, 1987, 5 blz.
158. STEEGHERS W. en J. VANNIEUWENHUYSE, *Een interessant dokument betreffende de heerlijkheid Eeklo*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 37, (1986), p. 249-251.
Transkriptie en vertaling van een betalingsbewijs afgeleverd aan Jan vander Speeten voor de koop van de heerlijkheid Eeklo. Met foto van het dokument. Ook afzonderlijk gepubliceerd door de V.V.F.-Afdeling Gent, (Gent, 1987).
159. STOCKMAN L., (ed.), *Loys de Bersaques. Grenskaart tussen de kasselrijen Kortrijk en de Oudburg. 1627*, (s.l.), 1985, 16 blz.
Reproductie van een kaart die bewaard wordt in het Bijlokemuseum te Gent. De bijhorende publikatie bevat een korte inleidende tekst, de transkriptie van de originele kaartteksten en registers. Geïllustreerd.
160. VAN DE WALLE R., *Tentoonstelling „afgestoft en opgeblonken”. Uit de reserves van het Gentse Museum voor volkskunde*, (Gents Stadsbestuur. Museum voor volkskunde), Gent, 1986, 12 blz.
161. VAN UYTFANCK L., *25 jaar Leiezonnen te Baarle*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1986), p. 67-79.
Historiek van de toneelvereniging „De Leiezonnen” van Dronghine-Baarle. Met illustraties.

162. VAN WITTENBERGHE O., *Gentbrugge in het midden van de achttiende eeuw*, in *Jaarboek van het Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 9, (1985), p. 7-52.
Bespreking van een Gentbrugs landboek uit 1758-1759, dat bewaard wordt op het Rijksarchief te Gent. Met kaarten.
163. VERBEKE A., *Het Gent van toen. Honderd jaar Gent en de Gentenaars in beeld aan de hand van oude foto's en prentkaarten*, Brugge, 1982, 175 blz.
Met een ten geleide van J. DECAVELE.
164. VERBEKE F., *Een nieuwe gedenkplaat te Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 20-25.
Betreft een gedenkplaat voor de in 1944 te Drongen gesneuvelde Poolse soldaat J. Rosen. Met illustraties.
165. VERMEESCH K., *Rond de Gentse waterwegen. De Ketelvest*, in *G.O.V. Heraut*, 21, (1986) nr. 4, 16 blz.
Geïllustreerd.
166. VLERICK W., *De Maghet van Ghent. Zeshonderd jaar jong 1381-1981. Iconografie*, Gent, 1984, 136 + n.g. blz.
Bundeling van artikels die eerder verschenen in *G.O.V. Heraut* betreffende de verschillende voorstellingen van de Maagd van Gent, het zinnebeeld van de stad. Geïllustreerd.
167. VLERICK W., *Gentse drinkbakken voor paarden in ere hersteld*, in *G.O.V. Heraut*, 21, (1986) nr. 5, p. 14-16.
Op 12 juli 1986 werden de vier gerestaureerde drinkbakken uit het begin van de 20ste eeuw opnieuw in de stad geplaatst. Met illustraties.

Biografieën

168. *Biographie Nationale. t. 43, (Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-arts de Belgique)*, Brussel, 1983-1984, 790 kol.
Voor Gent werden opgenomen: de geneesheer en hoogleraar Jacob van Breda, 1788-1867, (143-146); de bisschop Honoré Coppieters, 1874-1947, (220-223); de journalist en politikus Auguste Couvreur, 1827-1894, (227-235); de beeldhouwster Louise Haerens, 1884-1961, (450-454); de beeldhouwer George Minne, 1866-1941, (528-539).

169. *Biographie Nationale. t. 44, (Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique)*, Brussel, 1985-1986, 780 kol.

Voor Gent werden opgenomen: de etsen en kunstschilder Jules de Bruycker, 1870-1945, (130-140); de ingenieur en hoogleraar Robert van Cauwenberghe, 1883-1958, (179-197); de musikus Désiré Defauw, 1885-1960, (390-394); de komponist en orkestleider Jean-Baptiste van den Eeden, 1842-1917, (431-443); de geneesheer en schrijver Albert Guéquier, 1870-1901, (583-590); de komponist Charles Hanssens, 1802-1871, (597-605); de schrijfster Frederica Loveling, 1834-1875, (687-692); de kunstschilder en graveur Frans Masereel, 1899-1972, (706-732).

170. BRAEKMAN W.L., *Joos Balbiaen, dokter, alchemist en legerkapitein tijdens de Gentse calvinistische republiek (1576-84)*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 85-95.

Op basis van een tot op heden onopgemerkt handschrift uit de British Library te Londen werden nieuwe gegevens samengebracht over Balbiaen (Aalst, 1543 - Gouda, 1616), meester in de medicijnen en legerkapitein. In deze laatste hoedanigheid was hij één van de hoofdrolspelers in Gent tijdens de kalvinistische republiek. Het besproken handschrift bevat ook heel wat alchemistische teksten van zijn hand.

171. BUYLE M., *Kunstschilder Alphonse Decuyper (1887-1954)*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 5, p. 7-12.

Geïllustreerde biografische nota over kunstenaar Decuyper.

172. BUYLE M., *Kunstschilder Arthur Willaert 1875-1952*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 2, p. 7-8.

Biografische schets over de kunstenaar A. Trealliw, ps. voor Arthur Willaert (Gent, 1875-1952). Arthur was de broer van Ferdinand Willaert. Met reproductie van een kunstwerk.

173. BUYLE M., *Kunstschilderes Marie-Josephe-Valentine Willaert, geboren Fontan 1882-1939*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 1, p. 5-7.

Levensschets van de kunstenaress Marie Willaert (Magnan, 1882 - Gent, 1939). Ze was de echtgenote van de Gentse kunstenaar Ferdinand Willaert. Met illustratie.

174. BUYLE M., *Kunstschilder Raphael-Robert Willaert 1878-1949*, in *Heemkundig Nieuws*, 15, (1987) nr. 3-4, p. 7-9.

Levensschets van de kunstenaar Raphael-Robert Willaert (Gent, 1878-1949), de jongere broer van Ferdinand en Arthur Willaert. Met illustratie.

175. *Carlos Wyffels. Miscellanea archivistica et historica, (Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 27)*, Brussel, 1987, XXXI + 576 blz.

Van 1948 tot 1958 was Wyffels aan het Rijksarchief te Gent verbonden. In 1958 werd hij benoemd tot conservator met inspectieopdracht en in 1969 tot Algemene Rijksarchivaris. Het boek bevat een biografische schets door E. PERSOONS, een bibliografie van de afscheidnemende archivaris en een keuze uit zijn archivalische en historische artikelen. Tegelijk met dit boek verscheen *Miscellanea Carlos Wyffels*, in *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, LVII, (1986) nr. 1-2, 454 blz., en *Album Carlos Wyffels aangeboden door zijn wetenschappelijke medewerkers*, Brussel, 1987, XL + 573 blz.

176. CASSIMAN P., *In memoriam Cyriel Goemé*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1983), p. 2-7.

Goemé (Drongen, 1900-1982) was schoolmeester en een bekend heemkundige. Geïllustreerd.

177. DE RIDDER-SYMOENS H., *Enkele gegevens over Joos Balbiaens universitaire studies*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 97-100.

Joos Balbiaen (Aalst, 1543 - Gouda, 1616) was arts, alchemist en legerkapitein in Gent. Hij studeerde aan de universiteiten van Heidelberg en Orleans. In Heidelberg volgde hij vermoedelijk medicijnen en in Orleans rechten. In beide steden kwam Balbiaen nauw in contact met het kalvinisme. Van zijn verblijf aan de universiteit van Padua vond de auteur geen sporen terug.

178. DONCHE P., *Enkele aanvullingen bij de levensbeschrijving van Jacob Donche, raadsbeer bij de Raad van Vlaanderen († Dendermonde 1492)*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 77-84.

Aanvullingen bij een eerder verschenen artikel in *HMGOG* (1982) over Jacob Donche, die een woonhuis bezat in Gent en waarvan een grafscript bekend is in de Augustijnenkerk. Geïllustreerd.

179. HUYS P., *Frans Antoon de Bruycker. Een Gents kunstschilder te Antwerpen (1816-1882)*, in *Vlaamse Stam*, 23, (1987), nr. 5, p. 236-238.

Korte genealogische schets van de kunstenaar Frans Antoon de Bruycker, die sinds 1839 te Antwerpen verbleef en er de leerling van Ferdinand de Braeckelee senior werd.

180. HUYS P., *Onze kwartierstaat: Jules de Bruycker (1870-1945). Kunstschilder, tekenaar, etsen*, in *Vlaamse Stam*, 23, (1987) nr. 5, p. 225-235.

181. LENDERS P., *De Gentse voorschepen J.J.P. Vilain XIII (1755-1777). Enkele trekken van zijn persoonlijkheid*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 159-177.

Vilain XIII was van 1743 tot 1751 burgemeester in Aalst en voorzitter van het hoofdkollege van het Land van Aalst. Na ontslagname uit deze functies week hij uit naar Gent. Hij werd er in 1755 voorschepen of burgemeester en voorzitter van de Staten van Vlaanderen. Burggraaf Vilain was één van de belangrijkste politici uit de 18de eeuw. Hij realiseerde heel wat bestuurlijke innovaties volgens de nieuwe ideeën van zijn tijd. Het artikel belicht enige aspecten uit het privé-leven van deze figuur : zijn bezit en aanzien, karakter en gezondheidsevolutie.

182. METDEPENNINGHEN C., *Genealogie metten Penninghen. I, Metdepenninghen te Gent, (Heemkundige Kring Erpe-Mere)*, Hove, 1987, 227 blz.

183. *Nationaal Biografisch Woordenboek. 10, (Koninklijke Academiën van België)*, Brussel, 1983, VII + 727 + XXXI blz. en kol.

Voor Gent werden opgenomen : de kunstschilder Dominique de Bast, 1781-1842, (15-18); de monnik en heilige Bavo, midden 7de eeuw, (18-21); de schrijver Karel Broeckart, 1767-1826, (49-60); de bibliothekaris en schrijver Johan Daisne, 1912-1978, (123-131); de advocaat en hoogleraar Willy Delva, 1921-1980, (140-147); de geneesheer en schrijver Leon Elaut, 1897-1978, (159-166); de letterkundige en hoogleraar Jacob Heremans, 1825-1884, (251-257); de architect Achille van Hoecke, 1871-1918, (258-260); de geneesheer en letterkundige Judocus de Hoon, 1787-1867, (262-263); de komponist Emiel Hullebroeck, 1878-1965, (268-273); de wiskundige Lievin Hulse, 1546-1606, (273-288); de beeldhouwer en kunstschilder Dominicus Ingels, 1881-1946, (289-298); de scheikundige Edward Jacquemijns, 1806-1874, (299-302); de drukker Pieter de Keysere, 16de eeuw, (345-349); de advocaat en hoogleraar Albert Kluyskens, 1885-1956, (349-362); de wiskundige en hoogleraar Jean François Lemaire, 1797-1852, (400-403); de oudheidkundige Joseph Maertens de Noordhout, 1872-1941, (417-420); de ingenieur en hoogleraar Gustave Magnel, 1889-1955, (420-426); de literator en hoogleraar Henri Moke, 1803-1862, (465-472); de ambtenaren Frans Geeraard, Karel en Lieven Rym, 16e eeuw, (552-570); de drukker en politikus Alfons Siffer, 1850-1941, (580-592); de letterkundige en politikus Julius Vuylsteke, 1836-1903, (686-698).

184. *Nationaal Biografisch Woordenboek. 11, (Koninklijke Academiën van België)*, Brussel, 1985, VIII + 870 + III blz. en kol.

Voor Gent werden opgenomen : de hulpbisschop van Gent Gustave Battice, 1839-1889, (10-14); de hoogleraar en literair-historikus

Frank Baur, 1887-1969, (14-28); de astronoom Joris van Biesbroeck, 1880-1974, (43-50); de schilder-beeldhouwer Jules van Biesbroeck, 1873-1965, (50-55); de ingenieur en hoogleraar Jules Boulvin, 1855-1920, (72-76); de oogarts en hoogleraar Julien van Canneyt, 1895-1948, (95-96); de letterkundige en activist René de Clercq, 1877-1932, (119-124); de oogarts en hoogleraar Daniël van Duyse, 1852-1924, (202-203); de jurist en musikoloog Florimond van Duyse, 1843-1910, (203-211); de oogarts en hoogleraar Marnix van Duyse, 1885-1940, (211-212); de psycholoog en hoogleraar Jan Franssen, 1886-1975, (228-236); de ridder Geraard van Gent, bijgenaamd de Duivel, 13de eeuw, (254-257); de musikoloog en komponist François Gevaert, 1828-1908, (263-272); de schilder Hugo vander Goes, 15de eeuw, (288-301); de scheikundige en hoogleraar René Goubau, 1886-1976, (322-325); de bibliothekaris Ferdinand vander Haeghen, 1830-1913, (350-355); de historicus en hoogleraar Hubert van Houtte, 1872-1948, (385-390); de schrijver Miel Kersten, 1897-1981, (401-405); de arts, hoogleraar en letterkundige Jakob Kesteloot, 1778-1852, (405-411); de architect David 't Kindt, 1699-1770, (415-420); de komponist Franciscus Krafft, 1727-1795, (425-428); de drukker en taalkundige Joos Lambrecht, 16de eeuw, (429-434); de taalkundige en hoogleraar Henri Logeman, 1862-1925, (453-460); de violist en muziekpedagoog Georges Maes, 1914-1976, (465-467); de beeldhouwer en tekenaar George Minne, 1866-1941, (507-523); de chirurgijn Jan Palfijn, 1650-1730, (585-590); de essayist en hoogleraar Jules Persyn, 1878-1933, (603-609); de politikus en publicist Pierre François Pycke d'Ideghem, 1721-1779, (614-620); de internist en hoogleraar Paul Regniers, 1901-1971, (633-636); de boekbinder Jan Ryckaert, 16de eeuw (644-647); de jurist en politikus Gustave Rolin, 1835-1902, (662-666); de scheikundige en hoogleraar Romain Ruysen, 1901-1979, (678-684); de beeldhouwer Leo Sarteel, 1882-1942, (689-693); de kunstschilder Albert Servaes, 1883-1966, (706-714); de Vlaamse strijder Alfons Sevens, 1877-1961, (714-718); de geneesheer en letterkundige Ferdinand Snellaert, 1809-1872, (730-740); de abt Jan van Sycleer, 15de eeuw, (750-754); de dichter David Traets, 1813-1895, (763-767); de filoloog en hoogleraar Willem Verdeyen, 1883-1949, (780-789); de schrijver en Vlaamse voorman Jan Frans Willems, 1793-1846, (851-860).

185. *Terugblik. Opstellen en toespraken van A. van Elslander, (R.U.G. Seminarie voor Nederlandse literatuurstudie), Gent, 1986, 289 blz.*

Verzameling van verspreide toespraken en artikelen van Van Elslander, professor in de Nederlandse literatuur aan de Rijksuniversiteit Gent. Met een biografische schets, foto en bibliografie van de gevierde.

186. VAN AKEN P., *Jan Schepens*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VIII (1986), p. 33-64.

Jan Schepens (Gent, 1909-) schrijft poëzie en proza. Hij is de broer van de schilder en tekenaar Norbert Schepens (ps. Nojorkam). Met illustraties.

187. VAN CAENEGEM R.C., *In memoriam dr. H. Nowé*, in *HMGOG*, XL, (1986), p. 5.

Henri Nowé overleed op 15 maart 1986. Hij was stadsarchivaris en konservator van de musea te Gent. Van 1944 af en tot aan zijn overlijden bekleedde hij bestuursfuncties in de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent.

188. VANNIEUWENHUYSE J., *Henri Nowé (In Memoriam)*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 40, (1986), p. 330-331.

Henri Nowé (Gent, 1894 - Gent, 1986) was van 1925 tot 1957 archivaris en museumkonservator van de stad Gent. Onder zijn bevoegdheid kreeg ondermeer het Stadsarchief een aangepaste behuizing in de gebouwen van de opgeheven Berg van Barmhartigheid aan de Abrahamstraat (1931). Met foto.